

Antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa ikalabing-isang baitang sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino sa taong panuruan 2026–2027

De Mesa, Alvin

Leyte Normal University, Philippines (ar_demesa@ymail.com)

Gatela, Lester Rey

Leyte Normal University, Philippines (Lgatela01@gmail.com)

ISSN: 2243-7703

Online ISSN: 2243-7711

OPEN ACCESS

Received: 10 July 2026
Available Online: 22 May 2026

Revised: 17 July 2026
DOI: 10.5861/ijrse.2026.26315

Accepted: 20 July 2026

Abstract

This study aimed to determine the level of critical reading skills of Grade 11 students in analyzing contemporary Filipino literature during the School Year 2026–2027. It also examined the students' level of comprehension in terms of content, language and style, and relevance to contemporary social issues, as well as the significant difference in their critical reading skills based on the results of the pretest and posttest following the implementation of an instructional intervention. The study employed a quantitative approach using a one-group pretest-posttest quasi-experimental research design. The participants consisted of Grade 11 students from Sta. Fe Stand-Alone Senior High School during the School Year 2026–2027, who were selected through purposive sampling. A researcher-made test, which underwent content validation by experts, served as the primary instrument for data collection. The gathered data were analyzed using frequency, percentage, weighted mean, standard deviation, and a paired-samples t-test. The findings revealed that the students demonstrated a high level of critical reading skills in terms of comprehension, analysis, and evaluation. Likewise, they exhibited a high level of comprehension of contemporary Filipino literature in terms of content, language and style, and its relevance to current social conditions. Furthermore, the results of the paired-samples t-test indicated a significant difference between the students' pretest and posttest scores in critical reading skills, suggesting that the instructional intervention was effective. Based on these findings, the study recommends the continuous implementation and enhancement of instructional strategies that foster critical reading and higher-order thinking skills to further improve students' ability to analyze contemporary Filipino literature.

Keywords: Critical reading, contemporary Philippine literature, comprehension, analysis, evaluation, teaching intervention, quasi-experimental, pretest-posttest

Antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa ikalabing-isang baitang sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino sa taong panuruan 2026–2027

1. Abstrak

Layunin ng pag-aaral na ito na matukoy ang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa Ikalabing-isang Baitang sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino sa Taong Panuruan 2026–2027. Sinuri rin nito ang antas ng kanilang pag-unawa batay sa nilalaman, wika at estilo, at kaugnayan sa kasalukuyang kalagayang panlipunan, gayundin ang makabuluhang pagkakaiba sa kanilang kasanayan sa kritikal na pagbasa batay sa resulta ng pauna at panghuling pagsusulit matapos ang pagpapatupad ng interbensiyong pampagtuturo. Gumamit ang pag-aaral ng kuwantitatibong pamamaraan sa pamamagitan ng isang pangkat na pretest-posttest quasi-experimental research design. Ang mga kalahok ay binubuo ng mga mag-aaral sa Ikalabing-isang Baitang ng Sta. Fe Stand-Alone Senior High School sa Taong Panuruan 2026–2027 na pinili sa pamamagitan ng purposive sampling. Isang researcher-made test na sumailalim sa content validation ng mga eksperto ang ginamit bilang pangunahing instrumento sa pangangalap ng datos. Sa pagsusuri ng mga nakalap na datos, ginamit ang frequency, percentage, weighted mean, standard deviation, at paired-samples t-test. Batay sa resulta ng pag-aaral, natuklasan na mataas ang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa mga dimensyon ng pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya. Naitala rin ang mataas na antas ng kanilang pag-unawa sa kontemporaryong panitikang Filipino batay sa nilalaman, wika at estilo, at kaugnayan nito sa kasalukuyang kalagayang panlipunan. Ipinakita rin ng resulta ng paired-samples t-test na may makabuluhang pagkakaiba sa antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa pagitan ng pauna at panghuling pagsusulit, na nagpapahiwatig na naging mabisa ang isinagawang interbensiyong pampagtuturo. Batay sa mga natuklasan, inirerekomenda ang patuloy na paggamit at pagpapaunlad ng mga estratehiyang pampagtuturo na nakatuon sa paglinang ng kritikal na pagbasa at mas mataas na antas ng pag-iisip upang higit na mapaunlad ang kakayahan ng mga mag-aaral sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino.

Mga susing salita: kritikal na pagbasa, kontemporaryong panitikang Filipino, pag-unawa, pagsusuri, pagtataya, interbensiyong pampagtuturo, quasi-experimental, pretest-posttest

2. Introduksiyon

Ang pagbasa ay kinilala bilang isa sa pinakamahalagang kasanayang pangwika na nagsisilbing pundasyon ng pagkatuto sa iba't ibang larangan ng edukasyon. Sa pamamagitan ng pagbasa, nakabubuo ang mga mag-aaral ng kaalaman, napalalawak ang kanilang bokabularyo, napauunlad ang kanilang pag-unawa, at nahuhubog ang kanilang kakayahang mag-isip nang lohikal at mapanuri. Hindi lamang ito simpleng pagkilala sa mga salita o pangungusap, kundi isang masalimuot na prosesong kognitibo na nangangailangan ng pag-unawa, interpretasyon, pagsusuri, at pagbibigay-kahulugan sa mga impormasyong nakapaloob sa isang teksto. Dahil dito, itinuturing ang pagbasa bilang mahalagang kasangkapan sa paglinang ng kritikal na pag-iisip at panghabambuhay na pagkatuto ng bawat indibidwal.

Sa kasalukuyang panahon na laganap ang mabilis na pagdaloy ng impormasyon sa iba't ibang anyo ng midya, higit na kinakailangan ang kasanayan sa **kritikal na pagbasa**. Hindi sapat na maunawaan lamang ng isang mag-aaral ang literal na nilalaman ng isang teksto; kinakailangan ding matukoy niya ang layunin ng may-akda, masuri ang kredibilidad ng mga impormasyon, makabuo ng lohikal na interpretasyon, at makapagbigay ng sariling pagpapasya batay sa matibay na ebidensiya. Ayon kina Paul at Elder (2014), ang kritikal na pag-iisip ay isang disiplinadong proseso ng pagsusuri, pagbibigay-kahulugan, at pagtataya ng impormasyon upang makabuo ng makatwiran at obhetibong paghatol. Ipinakita rin nina Facione (1990) na ang kritikal na pag-iisip ay binubuo ng interpretasyon, pagsusuri, ebalwasyon, paghihinuha, pagpapaliwanag, at sariling regulasyon ng pagkatuto.

Sa larangan ng edukasyon, binigyang-diin nina Bloom et al. (1956) na ang pagsusuri, sintesis, at ebalwasyon ay kabilang sa pinakamataas na antas ng domeyn na kognitibo. Pinalawak naman nina Anderson at Krathwohl (2001) ang nasabing taksonomiya sa pamamagitan ng paglalagay ng paglikha bilang pinakamataas na antas ng pagkatuto. Ipinakita nila na ang mga mag-aaral ay higit na natututo kapag nagagamit nila ang kanilang kakayahan sa pagsusuri, pag-aanalisa, at pagbibigay ng sariling pagpapasya. Dahil dito, naging mahalagang layunin ng makabagong edukasyon ang paglinang ng mas mataas na antas ng pag-iisip (*Higher-Order Thinking Skills o HOTS*), lalo na sa larangan ng pagbasa at pagsusuri ng mga tekstong pampanitikan.

Sa Pilipinas, binigyang-halaga ng Kagawaran ng Edukasyon (2016) sa K to 12 Curriculum Guide ang pagpapaunlad ng kritikal at mapanuring pag-iisip ng mga mag-aaral. Sa pamamagitan ng pag-aaral ng iba't ibang uri ng teksto, kabilang ang kontemporaryong panitikang Filipino, inaasahang nalilintang ang kanilang kakayahang umunawa, magsuri, magbigay-kahulugan, at magpahayag ng sariling pananaw. Ang kontemporaryong panitikang Filipino ay naglalaman ng mga akdang sumasalamain sa kasalukuyang kalagayang panlipunan, pang-ekonomiya, pampolitika, at pangkultura ng bansa. Dahil dito, nagiging daan ito upang higit na maunawaan ng mga mag-aaral ang kanilang lipunan at makabuo ng mga makabuluhang pananaw hinggil sa mga isyung kinakaharap ng sambayanan.

Ipinaliwanag ni Rosenblatt (1978) sa kaniyang *Reader-Response Theory* na ang kahulugan ng isang akda ay hindi lamang nagmumula sa teksto o sa may-akda, kundi nabubuo sa interaksyon ng mambabasa at ng teksto. Nangangahulugan ito na ang bawat mambabasa ay maaaring magkaroon ng magkakaibang interpretasyon batay sa kaniyang karanasan, paniniwala, at dating kaalaman. Sinuportahan ito ni Goodman (1967) sa kaniyang *Psycholinguistic Theory of Reading* kung saan inilahad niyang ang pagbasa ay isang aktibong proseso ng pagbubuo ng kahulugan gamit ang dating kaalaman at mga pahiwatig mula sa teksto.

Ipinakita rin nina Pearson at Johnson (1978) na ang pag-unawa sa binasa ay hindi lamang nakasalalay sa pag-alala ng mga impormasyon kundi maging sa kakayahang bumuo ng hinuha, magbigay ng interpretasyon, at maiugnay ang mga ideya sa dating karanasan. Ayon naman kay Snow (2002), ang reading comprehension ay bunga ng interaksyon ng mambabasa, teksto, at layunin ng pagbasa. Samantala, ipinakita nina Duke at Pearson (2002) na ang paggamit ng iba't ibang estratehiya sa pagbasa tulad ng pagtatanong, pagbubuo, pagmamamman sa sariling pagkatuto, at paghihinuha ay nakatutulong sa pagpapaunlad ng kritikal na pag-unawa ng mga mag-aaral.

Ipinaliwanag din ni Rumelhart (1980) sa Schema Theory na ang dating kaalaman ng isang mambabasa ay may malaking impluwensiya sa kaniyang pag-unawa sa teksto. Kapag naiugnay ng mga mag-aaral ang kanilang dating karanasan sa bagong impormasyong kanilang binabasa, higit na nagiging makabuluhan ang kanilang pagkatuto. Kaugnay nito, binigyang-diin ni Vygotsky (1978) na higit na napauunlad ang pagkatuto sa pamamagitan ng pakikipag-ugnayan sa guro at kapwa mag-aaral, lalo na kung ang mga gawain ay nasa loob ng Zone of Proximal Development.

Sa pandaigdigang antas, ipinakita ng OECD (2019) sa resulta ng *Programme for International Student Assessment (PISA)* na nananatiling hamon sa maraming bansa, kabilang ang Pilipinas, ang pagpapataas ng antas ng *reading literacy* ng mga mag-aaral. Lumabas sa pag-aaral na maraming mag-aaral ang nahihirapang magsuri, magbigay-kahulugan, at gamitin ang impormasyong kanilang nababasa sa paglutas ng mga suliranin sa tunay na buhay. Ang mga natuklasang ito ay nagbigay-diin sa pangangailangang paigtingin ang mga estratehiyang pampagtuturo na nakatuon sa kritikal na pagbasa.

Sa kabila ng mga repormang pang-edukasyon at mga estratehiyang ipinatupad sa pagtuturo ng Filipino, napansin pa rin ng maraming guro na maraming mag-aaral ang nahihirapang magsuri ng mga kontemporaryong akdang pampanitikan. Kadalasan ay nakatuon lamang sila sa literal na pag-unawa sa teksto at hindi ganap na natutukoy ang mga simbolismo, tema, pananaw ng may-akda, at kaugnayan ng akda sa kasalukuyang kalagayang panlipunan. Dahil dito, naging mahalagang magsagawa ng mga interbensiyong pampagtuturo upang higit na mapaunlad ang kanilang kasanayan sa kritikal na pagbasa.

Batay sa mga nabanggit na literatura at kaugnay na pag-aaral, isinagawa ang pananaliksik na ito upang matukoy ang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa Ikalabing-isang Baitang sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino sa Taong Panuruan 2026–2027. Sinuri rin ng pag-aaral kung nagkaroon ng makabuluhang pagkakaiba sa kanilang antas ng kasanayan batay sa resulta ng pauna at panghuling pagsusulit matapos ang isinagawang interbensiyong pampagtuturo. Inaasahang ang mga natuklasan ng pag-aaral ay makapagbibigay ng mahahalagang impormasyon sa mga guro, tagapamahala ng paaralan, at mga mananaliksik sa pagbuo ng mga estratehiyang higit na magpapalakas sa kakayahan ng mga mag-aaral sa kritikal na pagbasa at pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino.

Layunin ng Pag-aaral - Layunin ng pag-aaral na ito na matukoy ang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa Ikalabing-isang Baitang sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino sa Taong Panuruan 2026–2027. Partikular nitong nilalayong:

- Matukoy ang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral batay sa mga sumusunod na dimensyon: Pag-unawa (pagkilala sa paksa, tauhan, tagpuan, at pangunahing ideya); Pagsusuri (pagkilala sa tema, pananaw ng may-akda, at mga elementong pampanitikan); at Pagtataya (pagbibigay ng sariling pagpapasya at paglalapat ng aral sa kasalukuyang lipunan).
- Matukoy ang antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa kontemporaryong panitikang Filipino batay sa: Nilalaman; Wika at estilo; at Kaugnayan sa kasalukuyang kalagayang panlipunan.
- Matukoy kung may makabuluhang pagkakaiba sa antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral batay sa resulta ng kanilang pauna (pretest) at panghuling pagsusulit (posttest) matapos ang isinagawang interbensiyong pampagtuturo.

Saligang Teoritikal - Ang pag-aaral na ito ay nakasalig sa mga teoryang nagbibigay-diin sa paglinang ng kritikal na pagbasa, pag-unawa, at mas mataas na antas ng pag-iisip ng mga mag-aaral. Pangunahin dito ang **Taksonomiya ng mga Layuning Pang-edukasyon** nina Bloom et al. (1956), na nagsasaad na ang pagkatuto ay umuunlad mula sa payak na pag-alala ng impormasyon tungo sa mas mataas na antas ng kasanayang kognitibo tulad ng pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya. Pinalawak ito nina Anderson at Krathwohl (2001) sa kanilang rebisyon ng taksonomiya, kung saan binigyang-diin ang aktibong proseso ng pagkatuto at ang kakayahan ng mag-aaral na magsuri, magtaya, at lumikha ng bagong kaalaman. Inangkla rin ang pag-aaral sa Reader-Response Theory ni Louise M. Rosenblatt (1978), na nagpapaliwanag na ang kahulugan ng isang akdang pampanitikan ay nalilina sa pamamagitan ng aktibong interaksyon ng mambabasa at ng teksto, kaya't ang pag-unawa at interpretasyon ay naapektuhan ng dating kaalaman, karanasan, at pananaw ng bawat mambabasa. Kaugnay nito, isinama rin ang Teoryang Sosyokultural ni Lev Vygotsky (1978), na nagbigay-diin sa kahalagahan ng interaksyong panlipunan at paggabay ng guro sa paglinang ng kakayahan ng mga mag-aaral sa pamamagitan ng Zone of Proximal Development (ZPD), kung saan higit na napauunlad ang pagkatuto sa tulong ng angkop na suporta at kolaboratibong gawain. Dagdag pa rito, ginamit ang Critical Thinking Theory nina Paul at Elder (2014), na nagsasabing ang kritikal na pag-iisip ay isang disiplinadong proseso ng pagsusuri, interpretasyon, ebalwasyon, at pagbibigay-katwiran sa mga impormasyon upang makabuo ng makatwiran at obhetibong pagpapasya. Ang mga teoryang ito ay nagsilbing matibay na saligan ng pag-aaral sapagkat ipinaliwanag ng mga ito ang kahalagahan ng pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya sa paglinang ng kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino, gayundin ang bisa ng interbensiyong pampagtuturo sa pagpapataas ng kanilang kasanayang pangkaisipan at pangwika.

3. Metodolohiya

Inilahad sa kabanatang ito ang metodolohiyang ginamit sa pag-aaral. Tinalakay rito ang disenyo ng pananaliksik, mga kalahok at lokal ng pag-aaral, instrumento ng pananaliksik, pamamaraan sa pangangalap ng datos, at ang mga estadistikang ginamit sa pagsusuri at interpretasyon ng mga nakalap na datos. Inilarawan din sa kabanatang ito ang mga hakbang na isinagawa ng mananaliksik upang matiyak ang pagiging balido, maaasahan,

at etikal ng buong proseso ng pananaliksik.

Disenyo ng Pananaliksik - Gumamit ang pag-aaral na ito ng kuwantitatibong pamamaraan ng pananaliksik gamit ang isang pangkat na pretest-posttest quasi-experimental research design. Ang disenyong ito ay ginamit upang masukat ang pagbabago sa antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral bago at pagkatapos ng pagpapatupad ng interbensiyong pampagtuturo. Ang quasi-experimental design ay angkop sa mga pag-aaral na naglalayong sukatin ang epekto ng isang interbensiyon sa isang umiiral na pangkat ng mga kalahok nang hindi gumagamit ng random assignment. Sa disenyong ito, isinagawa muna ang paunang pagsusulit (pretest) upang matukoy ang panimulang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral. Pagkatapos nito ay ipinatupad ang interbensiyong pampagtuturo na nakatuon sa pagpapalawak ng kanilang kakayahan sa pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya ng kontemporaryong panitikang Filipino. Matapos ang itinakdang panahon ng implementasyon, isinagawa ang panghuling pagsusulit (posttest) gamit ang kaparehong instrumento upang masukat ang naging pagbabago sa kanilang kasanayan. Ang disenyong ito ay naging angkop sapagkat pinayagan nitong maihambing ang resulta ng pretest at posttest upang matukoy kung nagkaroon ng makabuluhang pag-unlad sa antas ng kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral matapos ang isinagawang interbensiyon.

Mga Kalahok at Lokal g Pag-aaral - Ang mga kalahok sa pag-aaral ay binubuo ng mga mag-aaral sa Ikalabing-isang Baitang ng Sta. Fe Stand-Alone Senior High School sa Taong Panuruan 2026–2027. Ang mga respondente ay pinili sa pamamagitan ng purposive sampling, isang teknik sa sampling kung saan pinipili ang mga kalahok batay sa mga itinakdang pamantayan ng mananaliksik. Ang pamamaraang ito ay angkop sapagkat ang mga kalahok ay yaong mga mag-aaral na kumukuha ng asignaturang may kaugnayan sa pagsusuri ng kontemporaryong panitikang Filipino at inaasahang makapagbibigay ng kinakailangang datos para sa pag-aaral. Isinagawa ang pananaliksik sa Sta. Fe Stand-Alone Senior High School, na matatagpuan sa Bayan ng Sta. Fe, Leyte. Pinili ang paaralang ito bilang lokal ng pag-aaral sapagkat dito nagmula ang mga kalahok at dito isinagawa ang implementasyon ng interbensiyong pampagtuturo. Ang paaralan ay may sapat na pasilidad at kapaligirang angkop sa pagsasagawa ng mga gawaing pang-akademiko at pananaliksik.

Instrumento ng Pag-aaral - Ang pangunahing instrumento ng pag-aaral ay isang *researcher-made test* na binuo ng mananaliksik batay sa mga layunin ng pag-aaral, *Most Essential Learning Competencies (MELCs)*, at K to 12 Curriculum Guide sa Filipino ng Kagawaran ng Edukasyon. Ang instrumento ay binubuo ng dalawang bahagi: ang paunang pagsusulit (*pretest*) at ang panghuling pagsusulit (*posttest*). Nilalaman ng instrumento ang mga tanong na sumusukat sa tatlong dimensyon ng kritikal na pagbasa, kabilang ang pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya. Sinukat din nito ang antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa kontemporaryong panitikang Filipino batay sa nilalaman, wika at estilo, at kaugnayan nito sa kasalukuyang kalagayang panlipunan. Upang matiyak ang pagiging balido ng instrumento, isinailalim ito sa content validation ng tatlo o higit pang eksperto sa larangan ng pagtuturo ng Filipino at pananaliksik. Ang kanilang mga mungkahi at rekomendasyon ay isinama sa rebisyon ng instrumento bago ito gamitin sa aktuwal na pangangalap ng datos. Isinagawa rin ang pilot testing sa mga mag-aaral na hindi kabilang sa aktuwal na kalahok ng pag-aaral upang masukat ang pagiging malinaw, angkop, at maaasahan ng mga tanong. Ang resulta ng pilot testing ay ginamit upang matukoy ang reliability ng instrumento bago ito ipamahagi sa mga respondente.

Pamamaraan sa Pangangalap ng Datos - Bago isinagawa ang pangangalap ng datos, humingi ang mananaliksik ng pahintulot mula sa punong-guro ng Sta. Fe Stand-Alone Senior High School at sa iba pang kinauukulang opisyal. Matapos ang pag-apruba, ipinaliwanag ng mananaliksik sa mga kalahok ang layunin ng pag-aaral, ang kahalagahan ng kanilang pakikilahok, at ang mga alituntunin sa pagsagot sa pagsusulit. Tiniyak din na ang kanilang pakikilahok ay boluntaryo at ang lahat ng impormasyong kanilang ibibigay ay mananatiling kumpidensyal. Isinagawa muna ang paunang pagsusulit (pretest) upang matukoy ang panimulang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga kalahok. Pagkatapos nito ay ipinatupad ang interbensiyong pampagtuturo sa loob ng itinakdang bilang ng mga sesyon. Ang interbensiyon ay binubuo ng iba't ibang gawaing pampagkatuto na naglalayong mapaunlad ang kasanayan ng mga mag-aaral sa pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya ng kontemporaryong panitikang Filipino. Matapos makumpleto ang lahat ng sesyon ng interbensiyon, isinagawa ang

panghuling pagsusulit (posttest) gamit ang kaparehong instrumento. Ang lahat ng nakalap na datos ay inayos, kinode, at inihanda para sa estadistikal na pagsusuri. Tiniyak din ng mananaliksik ang pagiging kumpidensyal ng lahat ng datos at ginamit lamang ang mga ito para sa layunin ng pag-aaral.

Pag-aanalisa at Paglalapat ng Estadistika - Matapos makalap ang lahat ng datos, isinagawa ang pagsusuri gamit ang mga angkop na estadistikal na pamamaraan. Ginamit ang *frequency at percentage* upang ilarawan ang distribusyon ng mga kalahok at ang kanilang mga tugon. Samantala, ginamit ang *weighted mean* at *standard deviation* upang matukoy ang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa at antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa kontemporaryong panitikang Filipino. Upang matukoy kung may makabuluhang pagkakaiba sa resulta ng pauna at panghuling pagsusulit, ginamit ang paired-samples t-test sa 0.05 antas ng kabuluhan (level of significance). Ang estadistikang ito ay angkop sapagkat ang parehong pangkat ng mga kalahok ang sumailalim sa pretest at posttest. Ang resulta ng pagsusuring ito ang naging batayan sa pagtanggap o pagtanggì sa hipotesis ng pag-aaral. Ang lahat ng estadistikal na pagsusuri ay isinagawa sa tulong ng angkop na *software* para sa estadistika, tulad ng *Microsoft Excel*, upang matiyak ang katumpakan ng pagkukuwenta at interpretasyon ng mga resulta.

Mga Konsiderasyong Etikal - Sa pagsasagawa ng pag-aaral na ito, mahigpit na isinasaalang-alang ng mananaliksik ang mga pamantayang etikal sa pananaliksik upang maprotektahan ang mga karapatan, kapakanan, at kapribaduhan ng mga kalahok. Bago isinagawa ang pangangalap ng datos, humingi muna ng pahintulot ang mananaliksik sa punong-guro ng Sta. Fe Stand-Alone Senior High School at sa iba pang kinauukulang opisyal. Matapos makuha ang kinakailangang pahintulot, ipinaliwanag sa mga kalahok ang layunin, kahalagahan, at pamamaraan ng pag-aaral upang magkaroon sila ng sapat na kaalaman bago magpasiyang lumahok. Ang kanilang pakikilahok ay ganap na boluntaryo, at binigyan sila ng karapatang tumanggi o umatras sa pag-aaral anumang oras nang walang anumang kaparusahan o negatibong epekto sa kanilang pag-aaral. Dahil ang mga kalahok ay mga mag-aaral, humingi rin ng informed consent mula sa kanilang mga magulang o legal na tagapag-alaga at assent mula sa mga mag-aaral bago sila isinama sa pananaliksik.

Tiniyak din ng mananaliksik ang pagiging kumpidensyal ng lahat ng impormasyong nakalap. Hindi isinama sa ulat ng pananaliksik ang mga pangalan o anumang impormasyong maaaring magpakilala sa pagkakakilanlan ng mga kalahok. Sa halip, gumamit ng mga code o numerong pantukoy upang mapanatili ang kanilang anonymity. Ang lahat ng nakalap na datos ay ginamit lamang para sa layunin ng pag-aaral at iningatanang mabuti upang maiwasan ang hindi awtorisadong paggamit o paglalantad ng impormasyon. Pagkatapos makumpleto ang pananaliksik, ang mga datos ay itinago at pinamahalaan alinsunod sa mga umiiral na alituntunin sa pananaliksik. Higit sa lahat, tiniyak ng mananaliksik na walang pisikal, emosyonal, sikolohikal, o akademikong pinsalang maidudulot sa mga kalahok sa buong proseso ng pananaliksik. Ang interbensiyong pampagtuturo at mga pagsusulit na isinagawa ay nakabatay sa mga layunin ng asignatura at hindi nakaapekto sa kanilang regular na pagkatuto. Isinagawa rin ang pag-aaral nang may paggalang sa dignidad, karapatan, at kapakanan ng bawat kalahok, alinsunod sa mga pangkalahatang prinsipyo ng etikal na pananaliksik tulad ng paggalang sa tao (respect for persons), kabutihang-loob (beneficence), at katarungan (justice) na nakapaloob sa Belmont Report (1979) at sa mga umiiral na pamantayan sa pananaliksik sa larangan ng edukasyon.

Kredibilidad at Pagiging Maasahan ng Datos - Upang matiyak ang kredibilidad at pagiging maaasahan ng mga nakalap na datos, gumamit ang mananaliksik ng isang researcher-made test na binuo batay sa mga layunin ng pag-aaral at sa K to 12 Curriculum Guide sa Filipino ng Department of Education. Bago ito gamitin sa aktuwal na pangangalap ng datos, isinailalim ang instrumento sa content validation ng mga eksperto sa larangan ng Filipino at pananaliksik upang matiyak ang kalinawan, kaugnayan, at pagiging balido ng bawat aytem. Isinaalang-alang ang kanilang mga mungkahi sa pagrerebisa ng instrumento upang higit itong mapabuti. Isinagawa rin ang pilot testing sa mga mag-aaral na hindi kabilang sa aktuwal na mga kalahok ngunit may katulad na katangian upang masuri ang pagiging angkop at maaasahan ng instrumento. Tinaya ang reliability nito gamit ang Cronbach's alpha, kung saan ang koepisyent na 0.70 o mas mataas ay itinuring na katanggap-tanggap. Bukod dito, tiniyak ng mananaliksik ang pare-parehong pamamaraan sa pagbibigay ng pauna at panghuling pagsusulit, kabilang ang mga panuto, oras, at kondisyon ng pagsusulit, upang mabawasan ang posibilidad ng pagkiling sa resulta. Ang lahat ng

nakalap na datos ay maingat na kinode, inayos, at sinuri gamit ang mga angkop na estadistikal na pamamaraan upang matiyak ang katumpakan, kredibilidad, at pagiging maaasahan ng mga natuklasan, na nagsilbing matibay na batayan sa pagbuo ng mga kongklusyon at rekomendasyon ng pag-aaral.

4. Resulta at Pagtalakay

Inilahad sa kabanatang ito ang mga resulta ng pagsusuri sa mga datos na nakalap mula sa mga mag-aaral sa Ikalabing-isang Baitang ng Sta. Fe Stand-Alone Senior High School. Ang presentasyon ng mga natuklasan ay nakaayos sa pagkakasunod-sunod ng mga suliraning inilahad sa pag-aaral. Ang bawat talahanayan ay sinundan ng interpretasyon at pagtalakay na iniuugnay sa mga kaugnay na teorya at literatura upang higit na maipaliwanag ang mga resulta.

4.1 *Antas ng Kasanayan sa Kritikal na Pagbasa ng mga Mag-aaral Batay sa Pag-unawa, Pagsusuri, at Pagtataya*

Talahanayan 1

Antas ng Kasanayan sa Kritikal na Pagbasa ng mga Mag-aaral

	Mean	SD	Interpretasyon
Pag-unawa	3.81	0.46	Mataas
Pagsusuri	3.63	0.51	Mataas
Pagtataya	3.48	0.57	Mataas
Kabuuan	3.64	0.51	Mataas

Makikita sa Talahanayan 1 na ang kabuuang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral ay Mataas ($M = 3.64$, $SD = 0.51$). Nangangahulugan ito na ang mga kalahok ay nagpakita ng sapat na kakayahan sa pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya ng kontemporaryong panitikang Filipino. Pinakamataas ang mean ng pag-unawa ($M = 3.81$), na nagpapakita na naging mahusay ang mga mag-aaral sa pagtukoy ng paksa, pangunahing ideya, tauhan, tagpuan, at iba pang mahahalagang impormasyon sa akda. Ipinahihiwatig nito na matatag ang kanilang pundasyon sa literal at inferensiyal na pag-unawa ng teksto. Sumunod ang pagsusuri ($M = 3.63$), na nagpapakita na nagawa ng mga mag-aaral na tukuyin ang tema, pananaw ng may-akda, at mga elementong pampanitikan. Gayunpaman, may ilang mag-aaral na nahirapang magsuri ng mas malalim na simbolismo at implikasyon ng akda, kaya bahagyang mas mababa ang naging mean nito kumpara sa pag-unawa.

Samantala, ang pagtataya ($M = 3.48$) ang may pinakamababang mean, bagama't nanatili pa rin sa antas na Mataas. Ipinakikita nito na may kakayahan ang mga mag-aaral na bumuo ng sariling pagpapasya at maiugnay ang mga aral ng akda sa kasalukuyang lipunan, subalit nangangailangan pa sila ng higit na pagsasanay sa pagbibigay ng kritikal at lohikal na pagpapaliwanag. Ang resulta ay umaayon sa Taksonomiya nina Bloom et al. (1956) at sa rebisyon nina Anderson at Krathwohl (2001), na nagsasabing ang pagsusuri at pagtataya ay kabilang sa mas mataas na antas ng pagkatuto. Sinang-ayunan din ito nina Paul at Elder (2014) na nagsabing ang kritikal na pag-iisip ay nalilining sa pamamagitan ng patuloy na pagsusuri, pangangatwiran, at pagbibigay ng ebidensiya. Ipinakikita rin ng resulta na naging epektibo ang mga gawaing pampagtuturo sa pagpapalawak ng kasanayan ng mga mag-aaral sa kritikal na pagbasa.

4.2 *Antas ng Pag-unawa ng mga Mag-aaral sa Kontemporaryong Panitikang Filipino batay sa Nilalaman, Wika at Estilo, at Kaugnayan sa Kasalukuyang Kalagayang Panlipunan*

Talahanayan 2

Antas ng Pag-unawa sa Kontemporaryong Panitikang Filipino

Dimensyon	Mean	SD	Interpretasyon
Nilalaman	3.79	0.48	Mataas
Wika at Estilo	3.61	0.52	Mataas
Kaugnayan sa Kasalukuyang Kalagayang Panlipunan	3.54	0.56	Mataas
Kabuuan	3.65	0.52	Mataas

Makikita sa Talahanayan 2 na ang kabuuang antas ng pag-unawa ng mga mag-aaral sa kontemporaryong panitikang Filipino ay Mataas ($M = 3.65$, $SD = 0.52$). Ipinahihiwatig nito na naging mahusay ang mga kalahok sa pag-unawa sa iba't ibang aspekto ng mga akdang kanilang binasa. Ang nilalaman ang nakapagtala ng pinakamataas na mean ($M = 3.79$), na nagpapahiwatig na madaling natukoy ng mga mag-aaral ang pangunahing mensahe, suliranin, at mahahalagang pangyayari sa akda. Sa dimensyon ng wika at estilo ($M = 3.61$), ipinakita ng mga kalahok ang kakayahang maunawaan ang paggamit ng mga tayutay, simbolismo, at iba pang elementong pangwika na nagbigay ng lalim sa teksto.

Samantala, ang kaugnayan sa kasalukuyang kalagayang panlipunan ($M = 3.54$) ang may pinakamababang mean. Ipinahihiwatig nito na bagama't nagawa ng mga mag-aaral na maiugnay ang akda sa mga napapanahong isyung panlipunan, mayroon pa ring pangangailangan na higit pang malinang ang kanilang kakayahang magsuri at magbigay ng mas malalim na repleksiyon sa mga isyung ito. Ang resulta ay sumasang-ayon sa Reader-Response Theory ni Rosenblatt (1978), na nagsasabing ang pag-unawa sa panitikan ay nabubuo sa aktibong ugnayan ng mambabasa at ng teksto. Katulad din ito ng pananaw nina Duke at Pearson (2002) at Goodman (1967) na ang pag-unawa sa binasa ay higit na napauunlad sa pamamagitan ng paggamit ng iba't ibang estratehiya sa pagbasa at pag-uugnay ng dating kaalaman sa bagong impormasyon.

4.3 Makabuluhang Pagkakaiba sa Antas ng Kritikal na Pagbasa Batay sa Resulta ng Pauna at Panghuling

Pagsusulit

Talahanayan 3

Paghahambing ng Resulta ng Pre-Test at Post-Test

Pagsusulit	Mean	SD	t-value	p-value	Interpretasyon
Pretest	18.42	2.94			
Posttest	28.15	2.36	14.27	0.000	May Makabuluhang Pagkakaiba

Ipinakita sa Talahanayan 3 na ang mean score ng mga mag-aaral sa paunang pagsusulit ay 18.42, samantalang tumaas ito sa 28.15 sa panghuling pagsusulit. Ang resulta ng paired-samples t-test ay nagpakita ng $t = 14.27$ at $p = 0.000$, na mas mababa sa antas ng kabuluhan na 0.05. Dahil dito, tinanggihan ang null hypothesis at tinanggap ang alternatibong hipotesis na may makabuluhang pagkakaiba sa antas ng kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral bago at pagkatapos ng interbensiyong pampagtuturo. Ang malaking pagtaas ng mean score ay nagpapahiwatig na naging epektibo ang isinagawang interbensiyon sa pagpapalawak ng kakayahan ng mga mag-aaral sa pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya ng kontemporaryong panitikang Filipino. Ipinakikita rin nito na ang sistematikong paggamit ng mga gawaing nakatuon sa kritikal na pagbasa ay nakatulong sa pagpapahusay ng kanilang pagganap.

Ang natuklasang ito ay umaayon sa Teoryang Sosyokultural ni Vygotsky (1978), na nagbibigay-diin sa kahalagahan ng paggabay ng guro at kolaboratibong pagkatuto sa paglinang ng kasanayan ng mga mag-aaral. Sinusuportahan din ito nina Paul at Elder (2014) at Facione (1990), na nagsabing ang kritikal na pag-iisip ay maaaring malinang sa pamamagitan ng planado at tuloy-tuloy na mga gawaing pampagtuturo. Sa gayon, maaaring ipalagay na ang interbensiyong pampagtuturo ay nagkaroon ng positibong epekto sa paglinang ng kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral, kaya inirerekomenda ang patuloy na paggamit at pagpapaunlad ng mga estratehiyang ito sa pagtuturo ng kontemporaryong panitikang Filipino.

5. Konklusyon at Rekomendasyon

Konklusyon - Batay sa mga natuklasan ng pag-aaral, napag-alamang mataas ang antas ng kasanayan sa kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral sa Ikalabing-isang Baitang batay sa mga dimensyon ng pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya. Ipinahihiwatig nito na taglay ng mga mag-aaral ang kakayahang maunawaan ang nilalaman ng mga kontemporaryong akdang pampanitikan, masuri ang mga elementong bumubuo rito, at makapagbigay ng sariling pagpapasya batay sa kanilang nabasa. Napatunayan din na mataas ang antas ng kanilang pag-unawa sa kontemporaryong panitikang Filipino batay sa nilalaman, wika at estilo, at kaugnayan nito sa kasalukuyang kalagayang panlipunan, na nagpapakita ng kanilang kakayahang maiugnay ang mga mensahe ng akda sa mga

umiiral na isyu at karanasan sa lipunan. Higit pa rito, ipinakita ng resulta ng pauna at panghuling pagsusulit na may makabuluhang pagkakaiba sa antas ng kritikal na pagbasa ng mga mag-aaral matapos ang isinagawang interbensiyong pampagtuturo. Dahil dito, maaaring ipalagay na naging mabisa ang interbensiyon sa pagpapataas ng kanilang kakayahan sa pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya ng kontemporaryong panitikang Filipino. Sa kabuuan, pinatunayan ng pag-aaral na ang paggamit ng angkop at sistematikong mga estratehiyang pampagtuturo ay may mahalagang ambag sa paglinang ng kritikal na pagbasa at mas mataas na antas ng pag-iisip ng mga mag-aaral. Samakatuwid, mahalagang patuloy na isulong ang mga gawaing pampagtuturo na nagbibigay ng pagkakataon sa mga mag-aaral na magsuri, magbigay-katwiran, at magpahayag ng sariling pananaw upang higit pang mapaunlad ang kanilang kakayahang akademiko at paghahanda sa mga hamon ng makabagong lipunan.

Rekomendasyon - Batay sa mga natuklasan at konklusyon ng pag-aaral, ang mga sumusunod ay inirerekomenda:

- **Para sa mga Guro** - Inirerekomenda na patuloy na gumamit ang mga guro ng Filipino ng mga makabago at interaktibong estratehiyang pampagtuturo na nakatuon sa paglinang ng kritikal na pagbasa, tulad ng tekstuwal na pagsusuri, kolaboratibong pagkatuto, talakayang pampanitikan, reflective writing, at iba pang gawaing humahamon sa mas mataas na antas ng pag-iisip. Mainam ding maghanda ng mga kagamitang pampagtuturo at mga interbensiyong nakabatay sa pangangailangan ng mga mag-aaral upang higit na mapaunlad ang kanilang kakayahan sa pag-unawa, pagsusuri, at pagtataya ng mga kontemporaryong akdang pampanitikan.
- **Para sa mga Mag-aaral** - Inirerekomenda na patuloy na paunlarin ng mga mag-aaral ang kanilang kasanayan sa kritikal na pagbasa sa pamamagitan ng regular na pagbabasa ng iba't ibang uri ng kontemporaryong panitikang Filipino at aktibong pakikilahok sa mga gawaing pampagkatuto. Hinihikayat din silang magsanay sa pagsusuri ng mga akda, pagbibigay ng sariling pananaw na nakabatay sa ebidensiya, at pag-uugnay ng mga aral ng panitikan sa mga tunay na sitwasyon at isyung panlipunan upang higit na malinang ang kanilang mapanuring pag-iisip.
- **Para sa Paaralan** - Inirerekomenda sa pamunuan ng paaralan na magpatupad ng mga programang pang-akademiko, seminar, pagsasanay, at Learning Action Cell (LAC) sessions na magpapalawak sa kaalaman at kasanayan ng mga guro sa paggamit ng mga epektibong estratehiya sa pagtuturo ng kritikal na pagbasa. Mainam ding palawakin ang koleksiyon ng mga kontemporaryong akdang pampanitikan sa aklatan at iba pang sangguniang pang-edukasyon upang magkaroon ng mas maraming babasahin ang mga mag-aaral na makatutulong sa pagpapaunlad ng kanilang kasanayan sa pagbasa at kritikal na pag-iisip.
- **Para sa mga Susunod na Mananaliksik** - Inirerekomenda na magsagawa ng mga kaugnay na pag-aaral na may mas malaking bilang ng mga kalahok at mula sa iba't ibang paaralan upang mapalawak ang saklaw ng mga natuklasan. Maaari ring gumamit ng iba pang disenyo ng pananaliksik, tulad ng mixed methods o tunay na eksperimental na disenyo, upang higit na mapagtibay ang mga resulta. Higit pa rito, maaaring pag-aralan ang iba pang mga salik na nakaaapekto sa kritikal na pagbasa, gaya ng motibasyon sa pagbasa, kasanayang pangwika, digital literacy, at paggamit ng teknolohiya sa pagtuturo, upang makapagbigay ng mas malawak na pananaw at karagdagang ambag sa larangan ng edukasyon at pagtuturo ng Filipino.

AI Use Disclosure - Ang mga may-akda ay gumamit ng ChatGPT (OpenAI GPT-5.5, 2026) bilang katuwang sa pagwawasto ng gramatika at paglinang ng ibang ideya. Ang lahat ng output na nabuo sa pamamagitan ng AI ay masusing sinuri, beripikado, at pagsunod sa pamantayang pang-akademiko. Isinagawa rin ang fact-checking ng mga sanggunian at beripikasyon ng mga impormasyong ginamit sa pag-aaral. Walang kumpidensyal, sensitibo, o personal na datos ng mga kalahok ang ipinasok sa anumang AI tool. Ang may-akda ay may ganap na pananagutan sa nilalaman, interpretasyon, pagsusuri, at mga konklusyong nakapaloob sa pananaliksik na ito.

Author Contribution: Alvin De Mesa: Validation; Writing – Review & Editing; Formal Analysis (supporting); review of the

manuscript; checking of format; and manuscript revisions. **Lester Rey R. Gatela:** Conceptualization (lead); Methodology (lead); Investigation (lead); Data Curation (lead); Formal Analysis (lead); Writing – Original Draft (lead); Writing – Review & Editing (equal).

6. Sanggunian

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. Longman.
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). Taxonomy of educational objectives: Handbook I: Cognitive domain. Longmans, Green and Co.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (5th ed.). SAGE Publications.
- Department of Education. (2016). K to 12 curriculum guide: Filipino (Senior High School).
- Duke, N. K., & Pearson, P. D. (2002). Effective practices for developing reading comprehension. In A. E. Farstrup & S. J. Samuels (Eds.), What research has to say about reading instruction (3rd ed., pp. 205–242). International Reading Association.
- Facione, P. A. (1990). Critical thinking: A statement of expert consensus for purposes of educational assessment and instruction. American Philosophical Association.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2019). How to design and evaluate research in education (10th ed.). McGraw-Hill Education.
- Goodman, K. S. (1967). Reading: A psycholinguistic guessing game. *Journal of the Reading Specialist*, 6(4), 126–135.
- Paul, R., & Elder, L. (2014). Critical thinking: Tools for taking charge of your learning and your life (3rd ed.). Pearson.
- Rumelhart, D. E. (1980). Schemata: The building blocks of cognition. In R. J. Spiro, B. C. Bruce, & W. F. Brewer (Eds.), Theoretical issues in reading comprehension (pp. 33–58). Lawrence Erlbaum.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.